

Szeeparáció

Cserép Dominika Sára

Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar
Szobrászművész szak, 3D specializáció, 4.évfolyam

témavezető dr. habil. Lengyel Péter DLA egyetemi docens



Szeeparáció című munkám bemutatása, amit 2023-2024-ben készítettem

A munkám témája a szeeparáció vagy más szóval az elválasztottság fogalmával foglalkozik. Ez a téma gyakran arra a belső vagy külső elidegenedésre utal, amelyet az emberek érezhetnek a környezetükkel, másokkal, vagy akár saját magukkal szemben. A szeeparációs szorongáson mindenki az életében többször is átesik, először hét, illetve nyolc hónapos korunkban, amikor kialakul nálunk a tárgyállandóság és elkezdjük értelmezni azt, ha valaki vagy valami elhagyja azt a helyiséget, amiben mi is éppen tartózkodunk. Ebben az időszakban különösen érzékenyek vagyunk arra, ha például az édesanyánkat szem elől tévesztjük, ilyenkor szokták ezt dac korszaknak is nevezni. Ezzel szemben a felnőttkori szeeparációs szorongás (adult separation anxiety, röviden ASA) ugyanis gyakran nem vezető tünet, hanem valamilyen más nehézség része. Vizsgálatokból annyit tudunk, hogy nálunk nőknél gyakrabban fordul elő a szeeparációs szorongás, talán azért, mert a társadalmi elvárások szerint a mi felelősségünk a másokról való gondoskodás, és ezt hajlamosak vagyunk a kapcsolataink mentén meghatározni.

A kérdéskört nem én választottam, részt vettem Labus Gida Videóművészet és kísérleti film kurzusán, ahol az elszeparáltság fogalmát szerette volna velünk körbe járni, én ennek a tudatában feszegettem és gondolkodtam a téma lehetőségein. Rövid animációmban egyaránt foglalkozok a társadalom szélére sodródott emberekkel és a belső vívódásokkal, amik magához az elkülönüléshöz vezethetnek. Ez már a különböző rétegeken is megjelenik, ahogy minden elemet külön kezelek, tökéletesen elválaszthatók egymástól. A képkockákon a színvilággal, a vizuális részletekkel és hangokkal szimbolikus jeleket használok, például a sötét árnyalatok, a

fény és árnyék játéka, valamint a kompozíció elrendezésével mind, egy drámai, mély érzéseket leíró történetet szeretnének megjeleníteni. A felvett hangok, amiket használok vagy nagyon zajosak, vagy teljesen tiszták, például amikor a vonatot látjuk, egy szerelvény kocsiában készült belső felvételt használtam, de szerepel üvegtörés is, amit a maga nyers, erőteljes formájában.

Ebben a történetben, egy fő alakot helyeztem a középpontba, akinek az életét követhetjük végig. Nem adtam semmilyen támpontot, nem tudjuk még csak a nemét sem, csak önmagában egy ember. Ennek a bemutatására két különböző jelenet típust használtam az elmeséléshez, az egyik amikor a karakter vagy a környezete mozgásban van, ezzel az idő múlását szeretném éreztetni, a másik pedig a fő jelenetek típusai, ezekben halad a cselekmény. 6 nagyobb fő jelenetet adtam neki, amiket aztán nem időrendi sorrendben mutatok be. Részben azért lettek felcserélve, mert így többször lehet szabadon értelmezni, részben pedig amiatt, mert így a cselekmény egy folyamatosan fokozódó nyomasztó érzésként épül fel, hasonlóan, mint a szétválásból fakadó magány és szorongás rossz érzése. Ezen érzés kiváltásához nagyban hozzájárul a tiszta hangok használata is.

Szinte az egész videó alatt lehet hallani egy magas sípoló hangot, ami nem más, mint a szél, ahogy egy ajtórésen keresztül fúj. Ennek a hangja kissé kísérteties és idegen is egyben. Hallható még benne egy zene is, ami megint csak egyszerű, dobokkal kezd, mint a katonai indulók, majd a hegedű magas, vékony hangon szinte sikít.

Az egész mű egy szimbolikus értelmezése a témakörnek. Magát a szeparációt első sorban onnan akartam megfogni, hogy az embert milyen külső hatások érik és az alapján ő maga hogyan változik meg. Itt már arra az alapvető gondolkodásmódra utalok, miszerint egyedül jövünk a világra (kivéve, ha az embernek van ikertestvére). Vagy az a tény is ott van, hogy maga a megszületés is már egy stresszhelyzet, ami megpróbáltatást tesz elénk, a sok komplikációval és váratlan fordulattal. A gyermekkor, ahol egy kisebb közösségbe vagyunk kényszerítve és valahogyan érvényesülnünk kell. Rengeteg tanulmány van már, ami kimutatja, hogy az ember életében a korai abúzus vagy kirekesztés milyen hatással van a későbbiekben rá és a környezetére. Majd következik az élet következő szakasza, a szülőkről való leválás, az első időszak amikor külön költöznek a tinédzserek. Alapvetően ez is egy megterhelő feladat, de mi eddig már láthattuk, hogy nem ez az első akadály, amin a főszereplőnek túl kell tennie magát. Ehhez a részhez tartoznak azok a jelenetek, ahol már meg van fáradva és kopva a karakterünk, az animáció elején. Szinte az egész alatt teljesen egyedül van, vagy nem vesznek róla tudomást, vagy csak ő érzi úgy, hogy magára maradt. Időrendben a következő rész az, amiről több minden

is eszébe juthat az embernek, ahová az eddigi cselekményt vezettem/építettem. Amikor megtörténik a besorozás. Ezen a jeleneten nem tüntettem fel, melyik figura a főszereplő. Itt engedtem, hogy a befogadó döntse el, hova szeretné képzelni őt. Itt azon is el lehet gondolkodni, hogy kinek milyen a személyisége, hogyan látja ezt a jelenetet. Két fő értelmezést adtam ezeknek a jeleneteknek, egyszer úgy szerettem volna ábrázolni, hogy ténylegesen besorozzák, másrészt pedig azt, hogy végre összekapja magát és ez annak a jele, hogy az ember kontrolálja a saját tudatát, elkezd dolgozni saját magán és önvizsgálatot végez. Ám a legegyszerűbb értelmezésében a figura háborúba indul, ahol végre valahova tartozik és az egység részévé válhat, de ez is csak egy opció a lehetséges értelmezések között. Ebben a jelenetben tudatosulhat bennünk, hogy a főszereplő itt a tábornok, aki a frontra küldi a katonáit, ezzel felerősítve önmagában a különválás és szorongás érzését. A következő szegmensen pedig megtörténik a tetőpont, ahol az eddig felgyülemlett szorongás kiszabadul és felőröl mindent. Innentől már nincs más, mint az entrópia, míg végül az antropomorf forma mégsem emberré alakul.



Minden háttér és figura a saját képzeletem szüleménye, így vizuálisan is megvannak benne az általam kreált szimbolikák. Magát a látvány világot egy folyamatos tekergő, indákból álló rendszer keretezi, amik sokszor az adott helyszín alapján változnak meg. Már régóta foglalkoztatott egy olyan stílus, ami ehhez hasonló, egyszerű és mégis mindenki számára érhető lehet.

A régi bábszínházakban és egyéb kisebb karral felhúzható szerkezetekben mindig is tetszett, ahogy a vizet ábrázolták és ahogy az folyamatosan mozgásban van. Ebből kifolyólag színházias, mesterkéltné, megjátszottsága sem véletlen, direkt szerettem volna éreztetni a nézővel, hogy ez egy történet, aminek ő is a részese lehetne.

Mindemellett a színeknek is fontos szerepük van. Egyrészt a fő karakteren látható szín változatoknak és a környezetnek magának is. Nagy hangsúlyt kap a karakteren a sötét, szinte tenger kék, ami köthető a szomorúsághoz és a szorongáshoz is, de többször megfigyelhetjük rajta a fehéret, ami a tisztaság, ártatlanság színe. Másrészt a környezet színét is a cselekmény alakulásához mérten változtatom. A várost kékes árnyalatok uralják, míg a születés pillanatában láthatunk szinte bordós vörös színt. Viszont az egyik legtorzabb jelenetben, amikor a katonák felvonulnak, egy határvonalat állítottam, ahol ez a két szín találkozik.

Amikor a vizuális része véget ér a videónak még lehet hallani egy ugyanolyan gyermek sírást, mint az elején az animációnak, ezzel arra szerettem volna utalni, hogy ez egy olyan folyamat, ami teljesen hétköznapi és egy természetes reakció, ami velünk együtt él körforgásban. Ahol véget ér valami, onnan folytatódik a következő. Ez egy utalás a részemről a természetfelettre, illetve a reinkarnációra. Mivel aktívan nem gyakorlom a vallásomat, de a szüleim és nagyszüleim istenfélő embernek neveltek, ezért azt gondolom, hogy passzívan, de a döntéseimet befolyásolja ez a régen „belém kódolt” életszemlélet.

Külön köszönetet szeretnék mondani Előd Ágnesnek, Horváth Csaba Árpádnak és Lengyel Péternek, amiért figyelemmel kísérték a pályamunkám fejlődését és segítettek benne!

